

Den svenska tryggheten

En studie av en kriminalpolitisk symbol

Public safety in Sweden. A study of a crime policy symbol

Public safety has become an increasingly important part of crime policy debates in the Western countries. In Sweden, the concepts of *trygghet* (safety) and its negative counterpart *otrygghet* (insecurity) are often used in discussions about public safety and fear of crime. In this article, I argue that in order to understand Swedish crime policy, the symbolic meaning of these concepts cannot be overlooked. The political debates on public safety preceding the general elections in 2006, 2010 and 2014 are analysed with reference to three political parties: the Social Democratic party, the Conservative Party (Moderaterna) and the Sweden Democrats. By analysing the concept of safety (*trygghet*) as a condensation symbol, with its imaginative potential stemming from the historically strong relation between safety and the welfare state, this article illustrates how political solutions within the crime policy field are depicted as benign and universal. The article further explores how the political usage of the concept of safety generates feelings of "national pride" to the general public.

Keywords: Sweden, public safety, safety/insecurity, crime policy, symbols, Nordic exceptionalism

Inledning

Allmänhetens behov av trygghet har kommit att bli en central utgångspunkt i svensk kriminalpolitisk debatt (Andersson 2010; Heber 2011; Sahlin 2010). Parallellt med målsättningen om minskad brottslighet, syftar den svenska kriminalpolitiken även till att öka människors trygghet (Proposition 2016/17:1). Inför det svenska riksdagsvalet 2018 har flera av de politiska partierna uttryckt att de kommer att prioritera "lag och ordning" och kriminalpolitiken ser följaktligen ut att bli ett av de mer uppmärksammade politikområdena (Sveriges Radio 2017a, 2017b). I dagens politiska debatt diskuteras frågor om brott och straff ofta under rubriken trygghet. Trygghetens centrala position i kriminalpolitiken återspeglas även i de brottsofferundersökningar som sedan 2006 årligen genomförts av Brottsförebyggande rådet, där frågor om utsatthet för brott, känslor av otrygghet och förtroende för rättsväsendets aktörer ingår. Numera benämns denna form av undersökningar just trygghetsundersökningar, såväl av Brottsförebyggande rådet som av lokalt förankrade aktörer.

För att förstå dagens svenska kriminalpolitik bör vi ta hänsyn till begreppet trygghet och den mening som begreppet, och dess negativa motsvarighet otrygghet, har kommit

att förknippas med. Internationell forskning har belyst hur ett ökat fokus på rädsla för brott har kommit att prägla kriminalpolitiken i många västerländska samhällen de senaste decennierna (Ahmed 2004; Bauman 2006; Boutellier 2004; Lee 2007; Stanko 2000). Den centrala roll som begreppet trygghet har intagit i svensk kriminalpolitisk debatt kan delvis förstås som ett uttryck i linje med denna internationella utveckling. I den svenska debatten används ofta begreppet otrygghet för att beskriva allmänhetens rädsla och oro i relation till brott (Andersson 2010; Heber 2011; Sahlin 2010; Wahlgren 2014). Begreppet otrygghet, liksom trygghet, är dock både mer inkluderande och mer diffust i sina konturer än begreppet rädsla (Eriksen 2006; Heber 2008), något som skapar möjligheter för både politiker och allmänhet att tillskriva begreppet olika mening (Bacchi 1999). Än mer centralt för denna artikel är dock den politiska historia som begreppen trygghet och otrygghet är förknippade med (Andersson 2002a; Ljunggren 2015). Medan den tilltagande fokuseringen på rädsla för brott har kopplats ihop med den politiska högern och en politik som förordar ordning och kontroll (Fanghanel 2016; Hagan 2010), har framför allt begreppet trygghet ett annat historiskt arv. Trygghetens symboliska potential bör därmed analyseras med utgångspunkt i begreppets historiska koppling till uppbyggandet av välfärdsstaten med dess mål att minska ojämlikhet och fattigdom genom sociala reformer (Andersson 2002a; Eriksen 2006; Ljunggren 2015).

Även om vissa menar att globalisering och nyliberala strömningar transformerat de nordiska välfärdsstaterna de senaste decennierna (Shammas 2016), utmärks dessa länder fortfarande av generösa och universella välfärdsstatliga tjänster (Cavadino & Dignan 2006; Esping-Andersen 1990; Lappi-Seppälä 2012; Smith & Ugelvik 2017). Dessa välfärdsstatliga drag anses i sin tur ha bidragit till en exceptionellt human kriminalpolitik som, bland annat, kännetecknas av låga fängtal och humana fängelseförhållanden (Lappi-Seppälä 2012; Pratt 2008; Pratt & Eriksson 2013). Även om denna tes om en ”skandinavisk exceptionalism” (Pratt 2008) är omdiskuterad (Barker 2013, 2017, 2018; Smith & Ugelvik 2017; Ugelvik & Dullum 2012), menar också tesens kritiker att den nordiska välfärdsstatliga modellen påverkar den logik som ligger till grund för hanteringen av olika sociala problem och att den utgör en del av de nordiska ländernas positiva självbild (Andersson 2017; Barker 2017; Hörnqvist 2016; Smith 2017).

Enligt Loader (2010) kan ett lands kriminalpolitik, och även sättet att legitimera densamma, slå an känslor av nationell stolthet och skam hos allmänheten. I linje med detta synsätt konstaterar Smith och Ugelvik (2017) att åtgärder som exempelvis straff tenderar att tolkas som välmenande när de legitimeras med samma värden som ligger till grund för välfärdsstaten generellt (Smith & Ugelvik 2017:513). Mot denna bakgrund behandlas här begreppet trygghet som en kondenserande symbol, det vill säga en vag och vid abstraktion som har potential att uppnå någon form av känslomässig effekt på allmänheten (Edelman 1976). I artikeln undersöks hur begreppen trygghet och otrygghet framställs av de politiska partierna Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna under valkampanjerna åren 2006, 2010 och 2014. Under valkampanjer är politikens symboliska dimension central, då de politiska partierna under denna period är särskilt

beroende av att skapa engagemang hos allmänheten (Edelman 1976). Genom en analys av den mening som begreppet trygghet tillskrivs av de politiska partierna, utforskas i denna artikel hur politiker tillgängliggör känslor av ”nationell stolthet” (Loader 2010) genom sitt sätt att använda begreppen trygghet och otrygghet.¹

Tidigare forskning – trygghet och otrygghet i politisk debatt

Sedan 1980-talet har rädsla för brott och allmänhetens upplevelse av otrygghet kommit att uppfattas som självständiga politiska problem, gentemot vilka politiker kan rikta olika insatser (Andersson 2010; Garland 2006). När rädsla för brott först uppmärksammades i den politiska debatten sågs känslan som nära kopplad till risken att utsättas för brott, och följaktligen uppfattades den som överdriven och irrationell när den inte korresponderade med viktigmiseringsrisken (Garland 2006; Lupton & Tulloch 1999). Otryggheten som problemområde, frikopplad från en materiell bas, ”upptäcktes” däremot långt tidigare. Svenska socialdemokratiska partiledare gestaltade redan under 1900-talets mitt ”oro för oro” som ett område för politiken att rikta lösningar mot (Ljunggren 2015). Den otrygghet som tidigare främst relaterats till osäkra ekonomiska förhållanden kom härmed att vidgas och omdefinieras (Andersson 2002a; Ljunggren 2015), något som förmodligen skapade förutsättningar för dagens politiker att så framgångsrikt koppla ihop otrygghet med brottslighet.

Den tilltagande uppmärksamheten som politiker riktar mot rädsla för brott och otrygghet har sammanfallit med en rad andra förändringar inom kriminalpolitiken. Mycket av den forskning som belyst utvecklingen av västerländsk kriminalpolitik skulle kunna användas också för att visa hur otryggheten konstrueras politiskt. Bland annat har nyliberalismens inverkan på kriminalpolitiken kopplats ihop med rädsla och otrygghet, och staten har ansetts överlåta allt mer av det trygghetsskapande ansvaret till lokala och privata aktörer liksom åt enskilda medborgare (Aas 2006; Andersson 2010; Garland 2006). Vidare har utvecklingen mot en växande individualisering i samhället samt ett allt större fokus på brottsoffer ansetts inverka på hur trygghet och otrygghet förstås i dagens politiska diskurs (Boutellier 2004; Heber 2011; Sahlin 2000; Stanko 2000; Wahlgren 2014; Walklate 2001).

Forskningen har också belyst några av de konsekvenser som följer av det sätt varpå rädsla och otrygghet beskrivs och bemöts politiskt. Lee (2007:4) menar, med hänvisning till Young (1996) och hennes uttalande att vi alla nu är potentiella brottsoffer, att vi alla numera är potentiella ”*fearers*”. Genom att utmåla otryggheten som ett centralt problem, konstrueras en bild av en kriminalpolitik som berör oss alla (Andersson 2010; Lee 2007). Samtidigt är det framför allt vissa typer av brottsoffer som uppmärksammas när rädsla för brott och otrygghet debatteras (Heber 2011; Walklate 2011), och

1 Termen tillgängliggörande är hämtad från Ljunggren (2015) som, utifrån Reddys (2001) begreppsapparat och ett emotionssociologiskt perspektiv som ligger nära Bacchis teoretiserande, använder termen för att beskriva hur politiska ledare ”vägleder” arbetarnas missnöjesupplevelser genom att benämna och manifesterar vissa känslor och utesluta andra.

utifrån en diskursanalytisk ansats har bland andra Lee (2007) och Fanghanel (2016) undersökt hur genus inverkar på de subjektspositioner som konstrueras genom vårt sätt att förstå rädsla för brott och otrygghet. Både Lee (2007) och Stanko (2000) menar att just variationen i rädsla mellan olika grupper bidragit till att öka det politiska intresset för frågan. Samtidigt visar Stanko hur förståelsen av den ojämlika otryggheten har förändrats över tid; från att uppmärksamma strukturella orättvisor och diskriminering som en grund för skillnader i rädsla och otrygghet till att individualisera rädslan och snarare koppla ihop den med rutinaktiviteter och en riskfylld livsstil.

Tidigare studier har också identifierat hur det politiska talet om rädsla för brott och strävan efter trygghet och säkerhet har resulterat i tilltagande kontroll och ett reproducerande av ojämlikhet (Aas 2006; Andersson 2010; Bauman 2000; Boutellier 2004; Demker *et al.* 2008; Denney 2008; Fanghanel 2016; Hope & Sparks 2000; Sahlin 2010). Huruvida expansionen av rättsväsendets kontroll grundar sig i en längtan efter säkerhet hos allmänheten är omdebatterat. Bland andra Bauman (2000) och Boutellier (2004) menar att den ambivalens som karaktäriserar dagens senmoderna samhällen skapar ett behov av otvetydiga moraliska positioner, något som positionerna brottsoffer och gärningsperson antas uppfylla. Samtidigt har många forskare, Bauman och Boutellier inkluderade, argumenterat för att politiker förstärker allmänhetens längtan efter trygghet genom att beskriva brott och rädsla som allvarliga samhällsproblem (Andersson 2010; Bauman 2000; Becket 1997; Boutellier 2004; Garland 2006; Hagan 2010).

Den politiska upptagenheten vid rädsla för brott och vid allmänhetens trygghet har analyserats i relation till både konservativa, socialdemokratiska och i viss mån högerpopulistiska politiska partier (Ahmed 2004; Balvig 2004; Denney 2008; Garland 2006; Hagan 2010; Jones & Newburn 2006; Newburn 1998). Hagan (2010) har exempelvis tolkat det politiska användandet av rädsla för brott som ett konservativt ideologiskt projekt, där politikerns målsättning varit att bedriva en hårdför kriminalpolitik riktad mot den så kallade traditionella brottsligheten och mot arbetarklassen. Medan lag och ordning historiskt sett har betraktats som en högerfråga även i Sverige (Demker & Duus-Otterström 2009; Lenke 2007; Tham 2001), har flera studier visat hur även Socialdemokraterna kommit att anamma en traditionellt konservativ hållning i dessa frågor och hur de har strävat efter att visa att de tar brottsligheten på allvar (Estrada 2004; Lenke 2007; Tham 1995, 2001).

Både i Sverige och i Storbritannien har Socialdemokraternas och New Labours kriminalpolitiska inriktning kopplats ihop med frågan om trygghet (Andersson 2010; Brownlee 1998; Denney 2008; Wennström 2014). Genom att fokusera på ”rätten till trygghet” har kriminalpolitiken växt fram som en arena att föra välfärdspolitik på, menar Andersson (2010). Den sociala och ekonomiska trygghet som var central i välfärdsstaten (Andersson 2002a; Ljunggren 2015) finns fortfarande med i politikerns inledande formuleringar av problemet med otrygghet i relation till brottslighet (Andersson 2010). Samtidigt är de lösningar som presenteras som ett svar på problemet otrygghet helt frånkopplade från denna traditionella förståelse av otrygghet menar Andersson (2010) som, liksom Denney (2008), lyfter fram den kontrollpolitik som i den politiska debatten ofta presenteras som lösningen på allmänhetens otrygghet.

Också Sahlin (2010) gör, i sin studie av Göteborgs kommunala bostadsbolags trygghetsarbete, skillnad mellan den välfärdsstatliga förståelsen av trygghet i relation till boende och den kriminalpolitiska förståelsen av trygghet som hon menar snarare grundar sig på en individualiserad moralisk diskurs. Liksom Sahlin uppmärksammar, får de olika tolkningarna av vad trygghet är helt olika utslag där vissa lösningar syftar till att motverka hemlöshet och exkludering medan andra lösningar snarare riskerar att ha en exkluderande effekt. Trots att tryggheten kan legitimera vitt skilda åtgärder finns det, menar jag, anledning att analysera de olika förståelserna av trygghet som sammanlänkade genom den välfärdsstatliga förståelse som i Sverige är etablerad och historiskt förankrad. Den kan antas bidra med symbolisk laddning och positiva konnotationer till den kriminalpolitiska debatten. Av samma anledning är det relevant att förhålla begreppet trygghet till ett par andra begrepp.

Ljunggren (2015) belyser i sin historiska analys hur arbetares missnöjeserfarenheter från mitten av 1920-talet kom att omgestaltas inom socialdemokratien. De känslor som allt mer tillgängliggjordes var oro och otrygghet och inte, som tidigare, vrede (Ljunggren 2015). Både oro och otrygghet brukar beskrivas som framåtblickande känslor och de konnoterar sårbarhet i högre grad än exempelvis ilska och rädsla (Bauman 2000, 2006; Heber 2011; Ljunggren 2015). Relationen till andra subjekt är även mycket svagare än vad som är fallet med vreden och otryggheten antas kunna beskriva ett samhällstillstånd där inget specifikt otrygghetsskapande subjekt eller objekt pekas ut (Ljunggren 2015). På liknande sätt har otryggheten särskilt från rädslan som också den antas vara relaterad till ett uppenbart externt hot (Denney 2008). Otryggheten kräver alltså inte, i samma utsträckning som vreden och rädslan, en konkret antagonistisk nivå. Relaterat till detta antas tryggheten vara nära kopplad till sammanhållning och enighet (Eriksen 2006; Ljunggren 2015; Wahlgren 2014).

Begreppet trygghet överlappar både med engelskans ”*safety*” och ”*security*”, men anses däremot ha en starkare känslomässig laddning än dessa två begrepp. Samtidigt konnoterar begreppet stabilitet och förutsägbarhet (Eriksen 2006; Ljunggren 2015). Tryggheten relaterar också till tillit och dessa två värden antas ha en ömsesidigt förstärkande effekt på varandra (Eriksen 2006; Heber 2008). Sammanfattningsvis kan trygghet relatera till en subjektiv känsla, men begreppet kan också användas för att beskriva ett existentiellt tillstånd eller ett objektivet förhållande som både kan innebära låg viktigmiseringsrisk och goda och stabila levnadsförhållanden mer generellt (Andersson 2002a; Eriksen 2006; Heber 2008). Begreppets vida användningsområde bidrar troligen till att det, liksom känslorna trygghet och otrygghet, har beskrivits som mycket diffust i sin gestaltning (Ljunggren 2015).

Teoretisk utgångspunkt – trygghet som kondenserande symbol

I denna artikel undersöks den symboliska laddning som begreppet trygghet tillför den kriminalpolitiska debatten genom en analys av tryggheten som en kondenserande symbol. Enligt Edelman väcker kondenserande symboler vissa typer av känslor och

gensvar hos oss just för att de symboliserar antingen hot eller förtrostan (Edelman 1976). Med hänvisning till Sapir (1934) konstaterar Edelman (1976:6):

Condensation symbols evoke the emotions associated with the situation. They condense into one symbolic event, sign, or act patriotic pride, anxieties, remembrances of past glories or humiliations, promises of future greatness: some of these or all of them.

En analys av begreppet trygghet som en kondenserande symbol utesluter inte att trygghet kan relatera till materiella och konkreta förhållanden. Däremot står begreppet för något mer än summan av vissa konkreta situationer eller upplevelser. Detta mervärde, som Ahmed (2004) hävdar att känslor uppnår genom att cirkulera och ”klibba av sig”, skapas som jag ser det genom trygghetens historiska koppling till välfärdsstatens uppbyggande och till begreppets breda användningsområde (Andersson 2002a; Ljunggren 2015; Sahlin 2010; Wahlgren 2014). Det faktum att trygghet uppfattas och utmålas som ett grundläggande värde för oss alla, och otrygghet följaktligen uppfattas som ett allvarligt socialt problem, talar för att begreppet trygghet kan fungera som en effektiv kondenserande symbol. Begreppets historiska koppling till välfärdsstaten förstärker vidare dess positiva konnotationer och dess symboliska potential.

Symbolpolitik förstås ofta som en form av politik vars huvudsakliga angelägenhet är vad politiken signalerar till allmänheten. Symbolpolitik kontrasteras följaktligen ofta mot en form av politik vars materiella effekt är i fokus, och likställs således med en avsaknad av materiell effekt eller med en avsaknad av intresse för en viss materiell effekt (Andersson 2002b; Edelman 1976, 2001; Garland 2006; Gusfield 1967; Marion & Farmer 2003; Oliver & Marion 2008). Denna studie är visserligen inriktad på att förstå hur politikens tal om trygghet och otrygghet vägleder allmänheten till att uppfatta otrygghet som en viss typ av problem, men det görs inga antaganden om politikens effektivitet eller brist på effektivitet vad gäller att påverka brottnivåer eller tryggheten i samhället. Den brist på effekt som både Edelman (2001) och Bacchi (1999) uppmärksammar handlar snarare om politikens tendens att konservera den befintliga samhällsordningen.

Metodologiska utgångspunkter

Denna analys tar sin utgångspunkt i ett begrepp som har kommit att bli centralt i den kriminalpolitiska debatten, nämligen trygghet. Med utgångspunkt i tre politiska partiers valkampanjer inför de svenska riksdagsvalen åren 2006, 2010 och 2014, undersöks vilken problemframställning som kringgärdar begreppen trygghet och otrygghet (Bacchi 1999, 2009). Även om begreppet trygghet har en positiv värde-laddning, och alltså inte uppenbart kan kopplas till problem som behöver lösas, ses både tryggheten och otryggheten som föränderliga tillstånd. Det innebär att även när politiker uttrycker att tryggheten hos befolkningen ökar, görs detta utifrån ett implicit antagande om att denna nivå kan förbättras ytterligare. Både trygghet och

otrygghet är således begrepp som kringgärdas av den problematiserande praktik som Bacchi (2009) beskriver.

En valkampanj och den politiska debatt som föregår riksdagsval förstås här som en intensifierad maktkamp där politiska partier strävar efter att rama in problem på ett sätt som får vissa åtgärder att framstå som legitima och önskvärda och som utesluter andra möjliga lösningar (Bacchi 1999, 2009). I denna problematiserande praktik vägleds allmänheten att uppfatta otrygghet som ett visst slags problem och att efterfråga vissa lösningar för att bli trygga. Vidare vägleds allmänheten i sina känslor där trygghet och otrygghet är de känslor som främst tillgängliggörs för dem i relation till brottslighet (Ljunggren 2015), men där trygghetens symboliska potential även består i att kunna tillgängliggöra andra känslor som exempelvis nationell stolthet. I linje med Bacchis (2009) syn på hur makt utövas genom att påverka människor önskningar och begär, anammas i denna studie en strukturell förståelse av politiska partier (Erlingsson, Håkansson, Johansson m.fl. 2005), där partierna ses som representanter för olika opinioner i befolkningen. Följaktligen ligger intresset för partiernas problemframställningar i deras konsekvenser snarare än i avsändarnas avsikt.

Material

Även om följande studie är baserad på de tre valåren 2006, 2010 och 2014 behandlas materialet som ett tvärsnittsurval, och analysen nedan kommer inte att visa på utvecklingslinjer över tid. Den jämförande analysen koncentreras i denna artikel till jämförelser mellan de tre politiska partierna Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna. Inför de studerade riksdagsvalen publicerade Moderaterna valmanifest och debattartiklar ihop med de övriga tre allianspartierna (Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna). I och med att dessa texter ingår i materialet finns de övriga allianspartierna också representerade i analysen i någon mån. Fokus är dock på Moderaterna i denna allians. På samma sätt har debattartiklar som Socialdemokraterna författat ihop med Miljöpartiet och Vänsterpartiet liksom med representanter för exempelvis ideella organisationer inkluderats i analysen. Dessa texter anses då företräda en socialdemokratisk förståelse av begreppet trygghet.

Under de studerade valåren gick Moderaterna till val som ”nya Moderaterna”, med ambitionen att vara ett statsbärande parti för den breda allmänheten. Medan tidigare studier av de politiska partiernas kriminalpolitik illustrerat hur Socialdemokraterna kommit att anamma en borgerlig kriminalpolitik (Demker & Duus-Otterström 2009; Lenke 2007; Tham 1995, 2001), uppmärksammar denna studie det motsatta; nämligen hur Moderaterna och även Sverigedemokraterna förlitar sig på de välfärdsstatliga konnotationer som begreppet trygghet tillför den kriminalpolitiska debatten. Sverigedemokraterna valdes in i riksdagen först 2010, och finns således inte representerade i samma utsträckning, men deras uttalade fokus på trygghet motiverade att partiet inkluderades i analysen.

Urvalet av material har gjorts utifrån en önskan om att partierna själva ska ha kontroll över problemframställningen och inte huvudsakligen media (Håkansson 1999). Följaktligen har tal av partiledare inför valen analyserats (10 stycken), liksom

partiernas valmanifest (8 stycken). De ”sommartal” samt de tal som partiledarna höll under Almedalsveckan i Visby de studerade valåren har inkluderats för analys i de fall trygghet eller otrygghet nämndes. Vidare har ett urval av debattartiklar inkluderats i materialet. Sökningen av debattartiklar gjordes med hjälp av det digitala nyhetsarkivet Retriever. Debattartiklar valdes ut för en första genomläsning i de fall de (1) var publicerade i antingen *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen*, *Göteborgs-Posten*, *Svenska Dagbladet* eller *Sydsvenskan*, (2) var formulerade av en regional eller central företrädare för de politiska partierna, (3) publicerades mellan januari och september år 2006, 2010 eller 2014 samt (4) innehöll begreppet trygg i någon form. Sökordet *trygg* gav artiklar som berör både trygghet och otrygghet, i relation till brott och utan denna koppling till brottslighet (totalt 89 artiklar). Materialet har därefter vidgats något till att även innefatta till exempel partiernas kriminalpolitiska program samt två broschyrer som Moderaterna gav ut inför valet 2014. De totalt 117 dokument som ligger till grund för analysen berör alla trygghet eller otrygghet på något sätt. I 54 av dessa görs en koppling mellan (o)trygghet och brottslighet. Materialet är inte uttömmande, snarare syftar empirin till att belysa vissa specifika drag som jag anser är centrala för att förstå trygghetens symboliska potential.²

Genomförande av analys

Materialet har analyserats genom att delar av Bacchis diskursanalytiska ramverk kombinerats med en tematisk strukturering av resultatet. Analysen har vägletts av frågan: Vad antas skapa trygghet? Analysen av hur trygghet problematiseras bygger på material där trygghet alternativt otrygghet nämns explicit. Ibland formulerar partierna politiska förslag i syfte att öka människors trygghet och lösningen på otryggheten framträder således tydligt. Andra gånger framträder ”lösningarna”, liksom trygghetens relation till andra begrepp, mer i form av implicita antaganden (Bacchi 2009). Trygghetens porositet avspeglas i det sätt som begreppet ges mening genom att skrivas ihop med andra begrepp. Exempelvis skapar formuleringen ”trygghet och tillit” en bild av att dessa två ”värden” genererar varandra (Fairclough 2001).

I och med att denna studie syftar till att undersöka hur begreppet trygghet lånar symbolisk laddning från begreppets historiska och nuvarande koppling till välfärdsstaten, har texter och tal där trygghet eller otrygghet berörs utan att en koppling görs till brottslighet också inkluderats i analysen. Även om de flesta citaten som presenteras i resultatdelen exemplifierar hur trygghet förstås inom den kriminalpolitiska debatten, är analysen ett resultat av en vidare läsning. Som exempel framträder kopplingen mellan trygghet och stabilitet framför allt i andra sammanhang än de kriminalpolitiska och skillnader i synen på sammanhållning blir tydligare genom denna vidare läsning.

² En lista över allt material som analyserats kan erhållas genom direkt kontakt med författaren.

Resultat

Presentationen av resultatet är strukturerad utifrån tre rubriker: ”Den trygghetsskapande välfärden”, ”Det trygghetsskapande förtroendet för rättsväsendet” samt ”Trygghet och sammanhållning”. Under rubriken ”Den trygghetsskapande välfärden” belyser jag hur trygghet beskrivs som något svenskt, hur de politiska partierna framhåller välfärden som trygghetsskapande och hur en omhändertagande välfärdspolitik framhålls som norm. I olika utsträckning, och på lite olika sätt, kopplas välfärden ihop med den till brott relaterade otryggheten. Också detta diskuteras i den inledande resultatdelen. Därefter illustreras hur ”förtroende för myndigheter” och ”sammanhållning” – båda centrala komponenter i förståelsen av Sverige som en välfärdsstat – används inom ramen för den kriminalpolitiska debatten om otrygghet och trygghet. Genom att fokusera på dessa aspekter är syftet att visa på vilket sätt dagens kriminalpolitiska diskurs ramar in den till brott länkade otryggheten som en välfärdsfråga.

Då allmänhetens trygghet är en övergripande målsättning för kriminalpolitiken i många västerländska samhällen (Andersson 2010; Bauman 2000; Garland 2006), och eftersom trygghet bland annat antas kunna uppnås genom att brott förebyggs, är det omöjligt att skilja den kriminalpolitiska trygghetspolitiken från den generella kriminalpolitiken; de är insnärjda i varandra. Då syftet med denna artikel är att belysa vad begreppet trygghet *tillför* den svenska kriminalpolitiska debatten, har jag valt att fokusera på hur kriminalpolitiska lösningar som syftar till att skapa trygghet ramar in i en välfärdscontext. Därmed riktas mindre uppmärksamhet mot lösningar som kameraövervakning och straffskärpningar för grov och upprepad brottslighet, även om detta också är lösningar som antas kunna öka tryggheten i samhället. Denna utveckling av tilltagande kontroll har dock redan varit föremål för omfattande analys.

Den trygghetsskapande välfärden

Flera forskare har lyft fram hur ”tryggheten” möjliggjorde för Socialdemokraterna att ta sig in på den kriminalpolitiska arenan genom att beskriva kriminalpolitiken som en del av välfärdspolitik. Även om Socialdemokraterna har förändrat sin kriminalpolitik, till att i större utsträckning föra en traditionellt konservativ lag-och-ordning-politik (Tham 2001), ramar kriminalpolitiken fortfarande in i en välfärdsstatlig context av partiet. En återkommande koppling som görs mellan välfärd och trygghet är att välfärden skapar jämlikhet och trygghet, vilket i sin tur förebygger brott. Följaktligen förstås otrygghet i vissa sammanhang som en möjlig orsak till brottslighet där det är den potentiella gärningspersonens otrygghet som åsyftas. Kopplingen mellan välfärd, trygghet och brott illustreras, bland annat, genom placeringen av kriminalpolitiken i partiets valmanifest. I det socialdemokratiska valmanifestet från 2006 är kriminalpolitiken placerad under rubriken ”Nästa steg i välfärdsbygget” och 2014 behandlas kriminalpolitiken under rubriken ”En pålitlig välfärd. För alla.”, och har placerats under underrubriken ”Minska klyftorna”. Partiet skriver inledningsvis:

Välfärden ska ge frihet och trygghet åt varje människa, så att vi alla kan färdas väl genom livet. [...] När välfärden fungerar väl och betalas efter bärkraft så håller den samman generationer, utjämnar livsvillkor och bidrar till tillväxt och utveckling. Det är grunden för det välfärdssamhälle som gjort Sverige unikt. (Socialdemokraterna, 2014, Valmanifest)

I anslutning till citatet ovan skriver Socialdemokraterna att välfärden ska vara som starkast ”när du är som svagast”. Den exakta relationen mellan välfärd, trygghet och brott är inte artikulera i valmanifesten. Däremot antyder partiet, genom att placera kriminalpolitiken ihop med den generella välfärdspolitiken, att kriminalpolitiken, liksom välfärdspolitiken, utjämnar livsvillkor. Också i Socialdemokraternas kriminalpolitiska program ”Ett tryggare Sverige” från 2013 antas ”trygghet mot brott” kunna skapas genom en jämlikhetsskapande välfärdspolitik:

Välfärdspolitik handlar om mer än att bara korrigera orättvisor som skapats av det ekonomiska livet. Välfärdspolitik handlar om jämlikhet. Det handlar om att öka människors makt över det egna livet. Därmed bidrar den också till att förändra maktförhållandena i ekonomi och samhälle. Till välfärdspolitiken hör också trygghet mot brott. (Socialdemokraterna, 2013, Kriminalpolitiskt program)

I citatet ovan antyds däremot, genom formuleringen ”trygghet *mot* brott”, att det här är skyddet mot brott som är det livsvillkor som ska utjämnas, inte de sociala och ekonomiska livsvillkor som också förknippas med otrygghet och som antas öka risken för att människor begår brott. I en debattartikel om barns utsatthet för övergrepp, undertecknad av bland andra den socialdemokratiska partiledaren Göran Persson, formuleras en syn där välfärden antas kunna skapa social och ekonomisk trygghet men också kompensera för den otrygghet som orsakats av övergrepp och våld i hemmet. Också här knyts otryggheten som känsla till brottsutsatthet:

Samhällets stöd till de barn som utsätts för våld, sexuella övergrepp, kränkningar eller när den som vårdar barnet försummar att tillgodose barnets grundläggande behov måste förbättras. [...] Det gäller också de barn som växer upp i familjer där den ena föräldern slår den andra. [...] Den svenska välfärden måste hela tiden utvecklas och förbättras för att Sverige ska vara ett bra land för alla – inte bara några. [...] Med hjälp av vår gemensamma välfärd – skolan, barnbidragen, biblioteken och mycket mer – skapar vi en miljö där alla barn får plats att utvecklas, leka och lära. Särskilt viktigt är detta för de barn som inte känner sig trygga hemma. För dem kan tryggheten finnas i personalen på dagis, klassföreståndaren eller bibliotekarien. (Socialdemokraterna, *Aftonbladet*, 9 maj 2006)

Att Socialdemokraterna kopplar trygghet till generell välfärdspolitik är tydligt och inte oväntat. Noterbart är dock att också Moderaterna placerar begreppet trygghet i en välfärdsstatlig ram. I en broschyr inför riksdagsvalet 2014 skriver partiet, under rubriken ”Alla behövs”:

Alla människor, erfarenheter, kunskaper, kulturer, perspektiv, talanger och språk gör tillsammans vårt Sverige. Ett Sverige som trots global ekonomisk oro står starkt. Ett Sverige i vilket vi arbetar tillsammans för att skapa den trygghet och det välstånd vi alla önskar oss själva och varandra. [...] Ett Sverige där vi tror på att väva finmaskiga nät som fångar den som faller, på att trygghet ger välstånd och på att framgång ger ringar på vattnet. (Moderaterna, 2014a, Broschyr)

I citaten ovan från Socialdemokraterna och Moderaterna målar bägge partier stolt upp en bild av ett Sverige som fångar upp ”den som faller” och stöttar oss när vi är ”som svagast”. Tryggheten beskrivs vidare som ett gemensamt samhällsprojekt och som något som, liksom välfärden, är för alla. Flera partier uttrycker att alla ska kunna känna sig trygga i Sverige. Begreppet trygghet ter sig extra lämpligt för att förstärka bilden av universalitet då begreppet saknar en tydlig antagonistisk nivå (Ljunggren 2015). I linje med detta konstaterande ger Socialdemokraterna i sitt kriminalpolitiska program uttryck för en förståelse där den kriminalpolitiska trygghetspolitiken inte är ett nollsummespel. I stället ser partiet att en politik som gynnar alla är möjlig:

I socialdemokratiens trygghetspolitik ingår att ge brottsoffer det stöd och den hjälp som behövs, men för varje brott som kan förhindras blir det ett brottsoffer mindre. (Socialdemokraterna, 2013, Kriminalpolitiskt program)

Att länka kriminalpolitiken till den generella välfärden bidrar, menar jag, till bilden av en universell och utjämnande kriminalpolitik som syftar till att ge stöd åt dem som är i behov av det. Samtidigt är det som potentiella brottsoffer vi främst tilltalas i debatten och staten antas vara ansvarig att förse oss med en rad välfärdsstatliga tjänster, däribland skydd mot brott. I en debattartikel 2006 skriver Moderaternas partiledare Fredrik Reinfeldt:

Vi vet att Sverige är ett bra land för många, men inte för alla. [...] Men ett bättre Sverige för alla handlar också [utöver arbete, *min anmärkning*] om trygghet. Om att man vet att man får vård när man behöver den, att de äldre får en god omsorg och att barnen lär sig tillräckligt och känner sig trygga i skolan. Och om att staten klarar av sitt åtagande att skydda från våld och brott. (Moderaterna, *Göteborgs-Posten*, 5 juli 2006)

Också Sverigedemokraterna beskriver att Sverige har en tradition av trygghetskapande politik, och partiet knyter således an till en förståelse av Sverige som en utvecklade välfärdsstat. Exempelvis uttrycker Sverigedemokraterna i en debattartikel att ”Sverige har en lång, gedigen tradition av att värna kvinnors trygghet och integritet” (Sverigedemokraterna, *Svenska Dagbladet*, 1 september 2014) och avslutar samma artikel med att tryggheten ska byggas upp ”på nytt och på riktigt”, vilket signalerar att Sverige har en historia av trygghet men att denna trygghet nu har raserats. I sitt sommartal 2010 uttrycker Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson att kvinnors trygghet

”urholkats”, och antyder därmed att kvinnor i Sverige tidigare har kunnat vara trygga men att detta förändrats. Både i den ovan nämnda debattartikeln och i sommartalet 2010 kopplas kvinnors otrygghet ihop med utsatthet och oro för våld och våldtäkt.

Jämställdhet beskrivs som vägen till kvinnors trygghet samtidigt som detta värde återkommande framställs som en svensk självklarhet. Kvinnofientliga attityder antas vara grunden till att kvinnor utsätts för till exempel sexualiserat våld, men samtidigt beskrivs inte det svenska samhället som patriarkalt utan beskrivningar av motsättningar mellan män och kvinnor benämns som ”konstlade”. Därmed framställs de kvinnofientliga attityderna, liksom sexualbrott riktade mot kvinnor, som kulturellt avvikande. I sitt sommartal 2010 uttrycker Åkesson att Sveriges ”massinvandringspolitik” och vad han benämner ”avskaffandet av Sverige som nation” har resulterat i ”ett antal tusen våldtagna svenska kvinnor” (Sverigedemokraterna, 7 augusti 2010). Följaktligen beskrivs Sveriges ”naturliga” tillstånd vara ett där kvinnor är trygga och inte utsätts för våldtäkt.

Beskrivningar av äldres otrygghet fyller en liknande funktion för Sverigedemokraterna. Genom att uppmärksamma grupperna äldre och kvinnor som särskilt otrygga, länkas trygghet ihop med svenskhet och till en nationell stolthet som delvis kan knytas till den svenska välfärdsstatliga modellen. Sverigedemokraterna uttrycker i en debattartikel inför riksdagsvalet 2010 att ”Sveriges äldre förtjänar en trygg ålderdom”. I artikeln konstaterar partirepresentanterna vidare:

Den välfärd som vi alla i dag tar för givet har byggts upp av de män och kvinnor som i dag är pensionärer. De har arbetat hårt för att förbättra villkoren för sina efterkommande. Det kan inte nog poängteras hur stor tacksamhetsskuld vi yngre har till den äldre generationen och nu är det allas vårt ansvar att se till att de äldre får en så trygg och värdig ålderdom som bara möjligt. [...] Det kan tyckas som en självklarhet att alla människor i vårt land skall kunna åldras under trygga och värdiga former och att man ska kunna vara säker på att inte behöva bli utsatt för brott eller andra kränkningar på ålderns höst. Tyvärr är det dock inte alltid så i dag. (Sverigedemokraterna, *Göteborgs-Posten*, 1 september 2010)

I och med att de äldre ses som den grupp som har byggt upp den gemensamma välfärden anses de ha gjort sig förtjänta av trygghet. Att utsätta äldre för brott och kränkningar, och därmed orsaka deras otrygghet, framställs därmed inte enbart som en kränkning mot dessa individer eller mot denna grupp, utan som en kränkning och missaktning gentemot den välfärd som vi i dag alla kan ta för given tack vare gruppen äldre. I sommartalet 2010 beskriver Åkesson att han skäms över det faktum att äldre förnekas rätten till trygghet genom den brottslighet som riktas mot dem:

Vi ser hur lex-Sara-anmälningarna inom äldre- och handikappomsorgen ökar på flera håll i landet. Och även om den absolut övervägande majoriteten av all personal [...] är ärliga människor som gör ett fantastiskt jobb, och ofta gör de ett fantastiskt jobb under mycket svåra förhållanden, så tycks det tyvärr vara så att

det blir allt vanligare att äldre människor blir bestulna av dem som är satta att ta hand om dem. Jag skäms. (Sverigedemokraterna, 7 augusti 2010, sommartal)

Citatet ovan illustrerar hur själva välfärden också kan vara otrygghetsskapande och därmed bör kringgärdas av utökad kontroll. Sverigedemokraterna föreslår bland annat skärpta bakgrundskontroller vid nyanställningar i äldreomsorgen samt att personal ska ha en särskild legitimation för att förhindra att obehöriga människor lurar sig in i äldres hem. Genom dessa förslag introducerar partiet ett hotfullt element i den välfärd som tidigare har antagits kunna garantera de äldre trygghet. Genom att antyda att brottsligheten nyligen tillkommit, förstärks bilden av trygghet som tätt länkad till svenskhet och de otrygghetsskapande elementen framstår som kulturellt avvikande.

Ovan har vi sett hur Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna ramar in tryggheten i en välfärdsstatlig kontext och därigenom knyter an till en historisk förståelse av ett Sverige som har förmåga att skapa trygghet för alla (Ljunggren 2015). Partierna betonar att alla borde få känna sig trygga i Sverige och trygghet framstår som en svensk paradgren, även om detta trygga Sverige enligt framför allt Sverigedemokraterna beskrivs som en historisk guldålder som de nostalgiskt blickar tillbaka mot för att ge legitimitet åt sin kriminalpolitik (Elgenius 2011; Elgenius & Rydgren 2017).

Det trygghetsskapande förtroendet för rättsväsendet

Beskrivningen av otrygghet som ett resultat av brottslighet, snarare än som brottslighetens orsak, är framträdande i den svenska debatten och rättsväsendet antas kunna skapa trygghet för allmänhet och brottsoffer. Ofta fungerar tryggheten som en övergripande legitimeringsram för den presenterade kriminalpolitiken, utan att kopplingen mellan trygghet och rättsväsende närmare specificeras. I en debattartikel skriver Alliansen:

För att öka tryggheten och möta utmaningarna har alliansregeringen genomfört historiskt stora satsningar på rättsväsendet. Totalt handlar det om över 11,3 miljarder kronor i resursförstärkning, varav långt över 5 miljarder till polisen. [...] Vi har även skärpt straffen. Det handlar till exempel om straffen för grova våldsbrott, såsom grov misshandel och grov kvinnofridskränkning. Nyligen lade vi fram förslag om att livstid ska vara normalstraffet för mord. (Alliansen, *Svenska Dagbladet*, 29 augusti 2014)

I de studerade valdebatterna är beskrivningen av rättsväsendet som trygghetsskapande framträdande hos både Moderaterna och Sverigedemokraterna, medan Socialdemokraterna inte gör denna koppling lika frekvent. Rättsväsendet antas kunna öka tryggheten dels genom att påverka själva brottsligheten, dels mer direkt genom att en närhet mellan allmänhet och rättsväsendets aktörer etableras. Sverige, liksom de övriga nordiska länderna, beskrivs ofta som präglade av tillit till andra människor och till myndigheter

(Lappi-Seppälä 2012). Nedan illustreras hur trygghet konstrueras som beroende av allmänhetens relation till rättsväsendets myndigheter.

En framträdande lösning på otrygghet är polisiär närvaro och på samma sätt som alla antas ha rätt att känna sig trygga beskrivs alla ha rätt till en närhet till polisen. I citatet nedan formulerar Alliansen en koppling mellan trygghet och en närvarande polis:

Rättsväsendet måste komma närmare människorna. En synlig och närvarande polis i hela landet är viktigt för människors känsla av trygghet. Det behövs fler poliser, och fler poliser på gator och torg. [...] Polisbrist, långa avstånd och begränsad bemanning under kvällar och helger sätter tryggheten på undantag på många håll i vårt land. (Alliansen, 2006, Valmanifest)

Vid sidan av den trygghetskapande polisen framträder en berättelse där trygghet är beroende av att rättsväsendet straffar personer som begått brott. Vår trygghet konstrueras också som beroende av straffskärpningar, där allmänhetens förväntningar på straffskalor behöver tillgodoses i syfte att skapa trygghet. Alliansen skriver i en debattartikel:

I vårt Sverige ska människor kunna leva i trygghet, utan att behöva oroa sig för våld och hot. Att utsättas för brott är en av de största ofriheterna en människa kan uppleva. Vi vill att människor ska vara trygga i vardagen och att man ska kunna lita på att den som begår brott också straffas för det. Det är grunden för ett bra Sverige som kan bli ännu bättre. Nu vill vi skärpa straffen för bostadsinbrott. [...] Dagens förslag är ett viktigt steg på vägen mot att Sverige ska bli ett ännu tryggare land att leva i. I dag är det bara några få procent av de anmälda inbrotten som klaras upp på så sätt att en person kan knytas till brottet. Resultaten måste bli bättre. [...] Ett inbrott där förövaren inte stjälar något av värde leder ofta inte till de straff man förväntar sig. (Alliansen, *Dagens Nyheter*, 23 juni 2014)

Steg mot ett tryggare Sverige antas även tas genom att rättsväsendet uppfattas som ett effektivt maskineri där ”tillgängliga poliser och ett mer effektivt rättsväsende gör att fler människor kan känna förtroende och tillit till att brott utreds och klaras upp” (Moderaterna, *Kvällsposten*, 1 augusti 2014). Också Sverigedemokraterna kopplar ihop trygghet med tillit till rättsväsendet. Under rubriken ”Ett tryggare Sverige” skriver de i sitt valmanifest 2014:

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige där alla människor skall kunna känna sig trygga och säkra på alla platser i landet under alla tider på dygnet. Ett Sverige med en stark inre samhörighet och solidaritet där medborgarna känner naturligt tillit till varandra och till de rättsvärdande myndigheterna. Ett Sverige där brottsoffer får stöd och upprättelse. Ett Sverige där straffen står i rimlig proportion till det begångna brottet och är i samklang med den folkliga rättsuppfattningen. Ett Sverige präglad av hänsyn och trygghet. (Sverigedemokraterna, 2014, Valmanifest)

Ökad trygghet antas således vara beroende av att vi känner förtroende för eller tillit till rättsväsendet. Även om partierna verkar använda begreppen förtroende och tillit synonymt, kan skillnaden mellan dessa två begrepp illustrera hur den återkommande kopplingen mellan rättsväsendet och tryggheten fyller två olika symboliska funktioner. Genom begreppet förtroende skapas en känslomässig närhet mellan allmänheten och rättsväsendet, en närhet som historiskt sett varit förbehållen personliga relationer (Frevvert 2011; Ljunggren 2015). Citaten ovan visar hur förtroende i den kriminalpolitiska debatten kopplas till myndigheter; tillgängligheten till dessa och resultatet av deras arbete. Liksom trygghet är förtroende ett känsloladdat begrepp som signalerar en intimitet mellan ledare och allmänhet och bidrar till en bild av ett empatiskt inkännande samhälle (Ljunggren 2015). Tilliten å andra sidan står snarare för pålitlighet och förutsägbarhet, och fångar enligt min tolkning upp den stabilitet som begreppet trygghet är förknippat med och som särskiljer begreppet från den mer akuta rädslan och ilskan (Bauman 2000; Ljunggren 2015). Uttrycken ”lita på” och ”de straff man förväntar sig” i citatet från Alliansen ovan illustrerar hur tryggheten konstrueras som nära förknippad med förutsägbarhet och stabilitet.

Trygghet och sammanhållning

I den politiska debatten kopplas trygghet återkommande till sammanhållning. Trygghet antas i vissa fall vara en enande känsla eller ett enande tillstånd samtidigt som det, i andra fall, beskrivs som ett resultat av sammanhållning. Begreppet sammanhållning uttalas inte alltid, men begreppet trygghet omgärdas av en retorik om sammanhållning. Även om kopplingen mellan sammanhållning och trygghet här förstås som starkt knuten till den välfärdsstatliga kontext som ramar in den svenska kriminalpolitiska debatten (Ljunggren 2015), på så sätt att kopplingen bidrar med symbolisk kraft till argumentationen, finns det vissa variationer i vilken form av sammanhållning som åsyftas i debatten. Detta har kunnat skönjas redan i de tidigare presenterade citaten men diskuteras, baserat på de tidigare resultaten, mer utförligt här.³

Välfärdsstatens ekonomiskt och socialt utjämnande potential uppmärksammas framför allt av Socialdemokraterna och partiet ger uttryck för en förståelse av sammanhållning som framstår som knuten till jämlikhet. I sitt valmanifest 2010 skriver partiet:

Vi vill leva i ett välfärdsland där vi delar på risker och möjligheter för att vi alla tjänar på det. Orättvisor löser inga problem. Jämlika samhällen är bättre samhällen att leva i för alla. Men just nu håller de allt större klyftorna på att förändra Sverige. [...] Brottligheten skapar otrygghet. Rädslan ökar och därmed främlingsfientligheten. Socialdemokraterna väljer sammanhållning i stället för ett kallare Sverige. (Socialdemokraterna, 2010, Valmanifest)

3 Mycket av det som skrivits om ”community” (Boutellier 2004; Lacey & Zedner 1995; Sahlin 2000) och om lokalt brottsförebyggande arbete (Andersson 2002b; Garland 2006; Hörnqvist 2001) kan appliceras på analysen av relationen mellan trygghet och sammanhållning. Den distinktion som här främst undersöks är den mellan materiell och moralisk sammanhållning.

I citatet ovan antas ökad jämlikhet och stärkt sammanhållning kunna minska brottsligheten, vilket i förlängningen också är positivt för allmänheten som då inte riskerar att uppleva otrygghet i samma utsträckning. Genom att kontrastera sammanhållning mot kyla, förmedlas en förståelse av en sammanhållning som innebär en varm och inkluderande gemenskap. Också Moderaterna och Sverigedemokraterna gör kopplingar mellan trygghet och sammanhållning. Som tidigare visats, förmedlar även dessa partier en bild av ett omhändertagande Sverige, där både välfärd och trygghet bör vara för alla, och av ett samhälle där jämställdhet är en självklarhet. Hos Moderaterna och Alliansen framställs sammanhållningen dock även som en moralisk fråga. Under rubriken ”Ett tryggare samhälle” skriver Alliansen 2014 i sitt valmanifest:

Brott kränker människors frihet, liv, hälsa och rätt till sin egendom. Därför kan vi aldrig tolerera brottslighet. Men det finns inget enkelt svar på hur vi skapar ett tryggare samhälle. Genom att stå upp för varandra och säga ifrån när vi ser att någon blir illa behandlad eller när ett brott begås stärker vi sammanhållningen och markerar rätt och fel. Det behöver också finnas framtidstro i alla delar av samhället. Hopp om att kunna skapa ett bättre liv. Utsikter att få ett jobb. En övertygelse om att det är bättre att vara en del av samhället än att välja ett liv vid sidan om. En förvisning om att när människor mår dåligt så finns det ett skyddsnät och medmänniskor som fångar upp och hjälper. Och en vetskap om att när det begås ett brott kommer samhället att reagera snabbt och tydligt, såväl för att bistå brottsoffret som för att utreda gärningen. (Alliansen, 2014b, Valmanifest)

Den sammanhållning som åsyftas ovan bygger på ett avståndstagande och det exkluderande inslaget, som flera forskare kopplat ihop med de politiska diskurser som rör säkerhet och rädsla för brott (Bauman 2000; Hope & Sparks 2000; Sahlin 2010; Zedner 2000), återfinns alltså även i framställningen av begreppet trygghet i den kriminalpolitiska kontexten. Rättsväsendet och dess snabba utredningar av brott blir liksom straffet vad Boutellier (2004:108) benämner ”*a cultural agent*”, som enar genom att i Durkheimsk (1964) anda kommunicera en eftersträvad gemensam moral, en gemenskap som människor genom ett aktivt val kan bli en del av (Bauman 2000; Boutellier 2004). Samtidigt kopplas tryggheten ihop med framtidstro och därmed även till traditionell välfärdspolitik där tillgång till arbete och andra nyttigheter antas vara sammanhållande. Behovet av ett samhälleligt skyddsnät som kan fånga upp och hjälpa, alltså i någon mån hålla samman samhället, uppmärksammas också. Sista delen av citatet ovan indikerar dock att det snarare är brottsoffret som är den part som ska fångas upp och hjälpas. Gärningspersonen framträder däremot inte särskilt tydligt, utan brottsliga handlingar omnämns i passiv form utan att något subjekt pekas ut. Även om citatet ovan innefattar ett moraliskt avståndstagande från brott, är nivån av antagonism inte särskilt hög.

Vad som utmärker Sverigedemokraterna är att den sammanhållning som antas skapa trygghet är starkt beroende av en kulturellt homogen befolkning, och det exkluderande inslaget, uttryckt bland annat genom förslag om skärpt gränskontroll, stränga

straff och ett ökat antal utvisningar, är således extra framträdande och behäftat med en etnisk dimension. I det tidigare presenterade citatet från Sverigedemokraternas valmanifest 2014 ger partiet en bild av att Sveriges naturliga tillstånd är ett ”med stark inre samhörighet och solidaritet” där också medborgarnas känslor av tillit är naturliga (Elgenius & Rydgren 2017). Det återkommande användandet av begreppet ”tillit” signalerar, som tidigare diskuterats, att de sociala banden människor emellan är förenade med en förutsägbarhet som i sig antas vara trygghetsskapande. Detta naturliga tillstånd antas av Sverigedemokraterna också utmärkas av allmänhetens tillit till rättsväsendet och av en moralisk enighet. I Sverigedemokraternas Sverige borde inte de normativa markeringar som Moderaterna menar främjar sammanhållning behövas, utan ett Sverige präglad av ”hänsyn” framställs som norm.

Både i citatet ovan från Alliansen och hos Socialdemokraterna finns glidningar i förståelsen av begreppet trygghet och dess relation till sammanhållning. Partierna återkommer till att tryggheten bör vara för alla och i och med att välfärden antas kunna skapa trygghet och även förebygga brott, framställs problemet med otrygghet även innefatta potentiella lagöverträdarens otrygghet. Samtidigt framställs brottsoffers och allmänhetens trygghet som beroende av att vissa platser, grupper och individer kontrolleras i större utsträckning, vilket indikerar att begreppet trygghet inte utesluter en problemframställning med hög antagonistisk nivå.

Avslutande diskussion

Begreppet trygghet har kommit att inta en central position i den kriminalpolitiska debatten. Med detta som utgångspunkt syftar denna artikel till att belysa hur politikerns användande av begreppen trygghet och otrygghet kan förstås. I artikeln undersöks Socialdemokraternas, Moderaternas och Sverigedemokraternas valkampanjer inför riksdagsvalen åren 2006, 2010 och 2014. Genom att analysera begreppet trygghet som en kondenserande symbol (Edelman 1976) har målet varit att visa hur begreppet trygghet ger legitimitet åt kriminalpolitiska lösningar genom att framställa lösningarna som välmenande och universella och hur känslor av ”nationell stolthet” (Loader 2010; Smith & Ugelvik 2017) tillgängliggörs för allmänheten genom partiernas användande av begreppet.

Den symboliska potential som jag menar att begreppet trygghet besitter analyseras här som knuten till den historiska koppling som begreppet har till välfärdsstaten och till den välfärdsstatliga målsättningen att skapa jämlikhet genom universella reformer (Andersson 2002a; Eriksen 2006; Lappi-Seppälä 2012; Ljunggren 2015). I den politiska debatten länkas ”den kriminalpolitiska tryggheten” till välfärd, förtroende och tillit till rättsväsendet samt till sammanhållning mellan människor. Den form av sammanhållning som antas skapas av välfärden grundar sig på social och ekonomisk jämlikhet. Att länka kriminalpolitiken till den generella välfärden bidrar, menar jag, till bilden av en sammanhållande och utjämnande kriminalpolitik. De politiska partierna kopplar således ihop kriminalpolitiska lösningar som syftar till att skapa trygghet med begrepp och värden som har en positiv konnotation och som kan sägas vara förenade med vår

förståelse av den svenska välfärdsstatliga modellen och stoltheten inför densamma (Barker 2017; Lappi-Seppälä 2012; Ljunggren 2015; Sahlin 2010; Smith & Ugelvik 2017). Samtidigt som tidigare forskning kopplat ihop dessa välfärdsstatliga drag med en human och återhållsam kriminalpolitik som har ansetts karaktärisera de nordiska länderna (Lappi-Seppälä 2012; Pratt 2008; Pratt & Eriksson 2013), visar denna studie hur vår trygghet framställs som avhängig en polisiär expansion och skärpta straff.

De föreställningar om stabilitet och förutsägbarhet som begreppet trygghet är förknippat med (Eriksen 2006; Ljunggren 2015) kan utifrån Baumans (2000) tankar analyseras som en brygga mellan ”tryggheten” och åtgärder som är inriktade på ordning och kontroll. Ett distanserat rättsväsende framstår i dagens västerländska samhällen inte som ett adekvat ideal för att hantera människors otrygghet, menar Boutellier (2004). Följaktligen presenteras rättsväsendet allt oftare som en akut lösning, i stället för att ses som en sista utväg för att lösa samhälleliga konflikter (Boutellier 2004). Det förutsatta behovet hos allmänheten av en närhet till rättsväsendet kan således förstås som relaterat till den allt mer framträdande roll som tryggheten kommit att få i västerländsk kriminalpolitik.

Samtidigt erbjuder begreppet trygghet ett personligt anslag (Ljunggren 2015) och politiken framstår som välmenande i och med att den syftar till att skapa trygghet för individer och grupper som framställs som sårbara (Bacchi 2009; Walklate 2011). Genom att uppmärksamma den otrygghet som kvinnor och äldre upplever förstärks den sårbarhet som dessa grupper också i grunden antas vara bärare av (Christie 2001; Walklate 2011). Ljunggren belyser hur en distans upprättas mellan de socialdemokratiska ledarna å ena sidan och den otrygga allmänheten å den andra. Han menar att oron och otryggheten var reformpolitikens känslor men att orosbärarna var politikens objekt, inte en grupp som förväntades agera i gemensam sak ihop med politikerna. Genom att beskriva brottsoffer som just otrygga konstrueras ett icke hotfullt brottsoffer, ett brottsoffer vars behov av samhällets stöd står i centrum. Medan ett brottsoffer fyllt av vrede ställer krav, och kanske till och med agerar på egen hand, kan otryggheten i stället beskrivas som ett pacificerande tillstånd (Bauman 2000; Ljunggren 2015). Mot denna bakgrund är det intressant att notera det politiska fokus som är riktat mot storstädernas förorter. Även om återkommande beskrivningar av ”otrygga förorter” kan ses som en stigmatiserande praktik av platser och av grupper (Mulinari 2017), kan beskrivningar av allmänheten i förorter som otrygg också ses som ett försök att inte utmåla en hel förort som ett hot, en bild som skulle kunna förmedlas genom att i stället beskriva allmänheten som vredgad (Ljunggren 2015). Samtidigt som Bacchi (2009) menar att insatser som utmålas som välmenande tenderar att förstärka snarare än utmana rådande maktstrukturer, framställs trygghetsskapande lösningar i de studerade valdebatterna som just jämlikhetsskapande.

Trygghet beskrivs som en känsla och ett tillstånd som alla har rätt att förvänta sig i Sverige. Mot denna bakgrund framställs den ojämlikhet som råder vad gäller upplevelser av otrygghet som ett problem. Det faktum att olika grupper i samhället upplever olika mycket otrygghet och rädsla för brott har ansetts bidra till att öka det politiska intresset för dessa frågor (Lee 2007; Stanko 2000). I en situation där

nationella trygghetsundersökningar visar på en generell minskning av brottsligheten och en ökad trygghet, vilket var fallet under de studerade valrörelserna, erbjuder den ojämlika otryggheten en ingång till att adressera otryggheten som ett problem som kräver sin lösning.

Att rikta fokus mot just den ojämlika otryggheten är vidare i linje med en socialdemokratisk tradition där otrygghet kopplats ihop med dåliga levnadsförhållanden eller en oro för framtida dåliga levnadsförhållanden (Andersson 2002a; Ljunggren 2015). Ljunggren (2015) beskriver hur socialdemokratiska partiledare uttryckte en stolthet inför att ha skapat trygghet och över att politiken varit utjämnande. Således kan ”*the Big Mother welfare state*”, som Smith och Ugelvik (2017) benämner de nordiska välfärdsstaterna, antas kännetecknas av en omhändertagande och jämlikhetsskapande nationell självbild. Att beskriva otryggheten som ett problem som har sin botten i ojämlikhet knyter följaktligen an till en bild av ett Sverige som, genom välfärdsstatens utjämnande potential, har förmåga att hantera problemet med otrygghet. Vidare erbjuder begreppet trygghet i sig en möjlighet för politiker att signalera en medvetenhet om de livsvillkor som antas kunna orsaka brottslighet. I dagens kriminalpolitiska kontext, där många av de lösningar som uppmärksammas innebär en ökning av kontroll genom till exempel kameraövervakning och fler poliser i socialt utsatta förorter, blir resultatet att en utökad polisiär närvaro kan ramas in som jämlikhetsskapande och utjämnande vad gäller livsvillkor. Rättsväsendets myndigheter antas således, tillsammans med satsningar på exempelvis jobb och skola, kunna vara med och bidra till att skapa ett jämlikare samhälle.

Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna använder alla begreppet trygghet för att föra fram sin kriminalpolitik, men det sätt varpå detta görs skiljer sig mellan partierna. Samtliga partier framställer i någon mån trygghet som något svenskt genom att återkommande uttrycka att alla borde kunna få känna sig trygga i Sverige. Hos Sverigedemokraterna framträder en bild av ett Sverige vars naturliga, eller åtminstone historiska, tillstånd är ett som vi kan känna stolthet inför. Också Moderaterna och Socialdemokraterna kan sägas tillgängliggöra känslor av nationell stolthet genom de begrepp och implicita antaganden som de låter kringgärda tryggheten. Socialdemokraterna är det parti som tydligast anammar den låga antagonistiska nivå som begreppet trygghet anses vara förknippat med (Ljunggren 2015). Sverigedemokraternas användande av begreppet trygghet är i stället förenat med en relativt hög antagonistisk nivå där den konflikt som målas upp antas vara ett resultat etnisk och kulturell heterogenitet. Däremot gör Sverigedemokraterna antaganden om en trygg svensk guldålder, präglad av sammanhållning och enighet (Elgenius & Rydgren 2017). På så sätt kopplar även detta parti ihop tryggheten med en avsaknad av antagonism.

Liksom nämndes inledningsvis i denna artikel, utmärks den politiska debatten inför 2018 års riksdagsval av ett stort fokus på trygghet, brott och straff. Den intensitet med vilken dessa frågor debatteras påverkar sannolikt också *hur* dessa frågor framställs. Att trygghet fortsätter att fungera som en effektiv symbol är tydligt. Däremot är det möjligt att dagens intensiva debatt bidrar till att begreppet trygghet ramas in utifrån en allt mer framträdande antagonism.

Referenser

- Aas, K.F. (2006) "Ta vare på deg selv, lommeboka, mobile og dine venner", 73–95 i T.H. Eriksen (red.) *Trygghet*. Oslo: Universitetsforlag.
- Ahmed, S. (2004) "Affective economies", *Social Text* 22 (2):117–139.
- Andersson, J. (2002a) *Mellan tillväxt och trygghet. Idélinjer i socialdemokratisk socialpolitik under efterkrigstiden*. Avhandling (lic.), Uppsala universitet: Ekonomisk-historiska institutionen.
- Andersson, R. (2002b) *Kriminalpolitikens väsen*. Avhandling, Stockholm universitet: Kriminologiska institutionen.
- Andersson, R. (2010) "Tryggare kan ingen vara. En svensk kriminalpolitik för 2000-talet", 141–163 i T. Hjort, P. Lalander & R. Nilsson (red.) *Den ifrågasatte medborgaren. Om utsatta gruppers relation till välfärdssystemet*. Växjö: Linnéuniversitetet.
- Andersson, R. (2017) "A culture of intervention – Vagrancy and drug treatment in Sweden from the late 19th century until today", 103–125 i P.S. Smith, & T. Ugelvik (red.) *Scandinavian penal history, culture and prison practice. Embraced by the welfare state?* London: Palgrave Macmillan.
- Bacchi, C. (1999) *Women, policy and politics. The construction of policy problems*. London: Sage Publications.
- Bacchi, C. (2009) *Analysing policy. What's the problem represented to be?* Frenchs Forest: Pearson.
- Balvig, F. (2004) "When law and order returned to Denmark", *Journal of Scandinavian Studies in Criminology & Crime Prevention* 5 (2):167–187.
- Barker, V. (2013) "Nordic exceptionalism revisited. Explaining the paradox of a janus-faced penal regime", *Theoretical Criminology* 17 (1):5–25.
- Barker, V. (2017) "Nordic vagabonds. The Roma and the logic of benevolent violence in the Swedish welfare state", *European Journal of Criminology* 14 (1):120–139.
- Barker, V. (2018) *Nordic nationalism and penal order. Walling the welfare state*. London: Routledge.
- Bauman, Z. (2000) "Social issues of law and order", *The British Journal of Criminology* 40 (2):205–221.
- Bauman, Z. (2006) *Liquid fear*. Cambridge: Polity Press.
- Beckett, K. (1997) *Making crime pay. Law and order in contemporary American politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Boutellier, H. (2004) *The safety Utopia. Contemporary discontent and desire as to crime and punishment*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Brownlee, I. (1998) "New Labour – New penology? Punitive rhetoric and the limits of managerialism in criminal justice policy", *Journal of Law and Society* 25 (3):313–335.
- Cavadino, M. & J. Dignan (2006) *Penal systems. A comparative approach*. London: Sage Publications.
- Christie, N. (2001) "Det idealiska offret", 46–60 i M. Åkerström & I. Sahlin (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur.
- Demker, M. & G. Duus-Otterström (2009) "Realigning criminal policy. Offender

- and victim in the Swedish party system over time”, *International Review of Sociology* 19 (2):273–296.
- Demker, M., A. Towns, G., Duus-Otterström, & J. Sebring (2008) ”Fear and punishment in Sweden”, *Punishment & Society* 10 (3):319–332.
- Denney, D. (2008) ”Fear, human rights and New Labour policy post-9/11”, *Social Policy & Administration* 42 (6):560–575.
- Durkheim, E. (1964) *The division of labour in society*. New York: Free Press.
- Edelman, M. (1976) [1964] *The symbolic uses of politics*. Chicago: University of Illinois Press.
- Edelman, M. (2001) *The politics of misinformation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Elgenius, G. (2011) ”The politics of recognition. Symbols, nation building and rival nationalisms”, *Nations and Nationalism* 17 (2):396–418.
- Elgenius, G. & J. Rydgren (2017) ”The Sweden Democrats and the ethno-nationalist rhetoric of decay and betrayal”, *Sociologisk Forskning* 54 (4):353–358.
- Eriksen, T.H. (red.) (2006) *Trygghet*. Oslo: Universitetsforlag.
- Erlingsson, G., A. Håkansson, K.-M. Johansson, & I. Mattsson (2005) *Politiska partier*. Lund: Studentlitteratur.
- Esping-Andersen, G. (1990) *Three worlds of welfare capitalism*. Cambridge: Polity Press.
- Estrada, F. (2004) ”The transformation of the politics of crime in high crime societies”, *European Journal of Criminology* 1 (4):419–443.
- Fanghanel, A. (2016) ”The trouble with safety. Fear of crime, pollution and subjectification in public space”, *Theoretical Criminology* 20 (1):1–18.
- Fairclough, N. (2001) ”The discourse of New Labour. Critical discourse analysis”, 229–266 i M. Wetherell, S. Taylor & S.J. Yates (red.) *Discourse as data. A guide for analysis*. London: Sage.
- Frevort, U. (2011) *Emotions in history. Lost and found*. New York: Central European University Press.
- Garland, D. (2006) *The culture of control. Crime and social order in contemporary society*. Oxford: Oxford University Press.
- Gusfield, J. R. (1967) ”Moral passage. The symbolic process in public designations of deviance”, *Social Problems* 15 (2):175–188.
- Hagan, J. (2010) *Who are the criminals? The politics of crime policy from the age of Roosevelt to the age of Reagan*. Princeton: Princeton University Press.
- Heber, A. (2008) *En guide till trygghetsundersökningar. Om brott och trygghet*. Göteborg: Tryggare och Mänskligare Göteborg.
- Heber, A. (2011) ”Fear of crime in the Swedish daily press – Descriptions of an increasingly unsafe society”, *Journal of Scandinavian Studies in Criminology & Crime Prevention* 12 (1):63–79.
- Hope, T. & R. Sparks (2000) *Crime, risk and insecurity*. London: Routledge.
- Håkansson, N. (1999) *Valretorik. Om politiskt språk i partipropagandan*. Avhandling, Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen.
- Hörnqvist, M. (2001) *Allas vårt ansvar i praktiken. En statligt organiserad folkrörelse mot brott*. Stockholms universitet: Kriminologiska institutionen.

- Hörnqvist, M. (2016) "Riots in the welfare state. The contours of a modern-day moral economy", *European Journal of Criminology* 13 (5):573–589.
- Jones, T. & T. Newburn (2006) "Three strikes and you're out. Exploring Symbol and substance in American and British crime control politics", *The British Journal of Criminology* 46 (5):781–802.
- Lacey, N. & L. Zedner (1995) "Discourses of community in criminal justice", *Journal of Law and Society* 22 (3):301–325.
- Lappi-Seppälä, T. (2012) "Penal policies in the Nordic countries 1960–2010", *Journal of Scandinavian Studies in criminology and Crime Prevention* 13 (1):85–111.
- Lee, M. (2007) *Inventing fear of crime. Criminology and the politics of anxiety*. Portland: Willian Publishing.
- Lenke, L. (2007) "Kriminalpolitiken som partipolitiskt 'högerprojekt' – en evig självklarhet?", 225–240 i H. von Hofer & A. Nilsson (red.) *Brott i välfärden. Om brottslighet, utsatthet och kriminalpolitik. Festskrift till Henrik Tham*. Stockholms universitet: Kriminologiska institutionen.
- Ljunggren, J. (2015) *Den uppskjutna vreden. Socialdemokratisk känslopolitik från 1800-till 1980-talet*. Lund: Nordic Academic Press.
- Loader, I. (2010) "For penal moderation. Notes towards a public philosophy of punishment", *Theoretical Criminology* 14 (3):349–367.
- Lupton, D. & J. Tulloch (1999) "Theorizing fear of crime. Beyond the rational/irrational opposition", *British Journal of Sociology* 50 (3):507–523.
- Marion, N. E. & R. Farmer (2003) "Crime control in the 2000 presidential election. A symbolic issue", *American Journal of Criminal Justice* 27 (2):129–144.
- Mulinari, L.S. (2017) "Contesting Sweden's Chicago. Why journalists dispute the crime image of Malmö", *Critical Studies in Media Communication* 34 (3):206–219.
- Newburn, T. (1998) "Tackling youth crime and reforming youth justice. The origins and nature of 'New Labour' policy", *Policy Studies* 19 (3):199–212.
- Oliver, W.M. & N.E. Marion (2008) "Political party platforms. Symbolic politics and criminal justice policy", *Criminal Justice Policy Review* 19 (4):397–413.
- Pratt, J. (2008) "Scandinavian exceptionalism in an era of penal excess. Part I: The nature and roots of Scandinavian exceptionalism", *British Journal of Criminology* 48 (2):119–137.
- Pratt, J. & A. Eriksson (2013) *Contrasts in punishment. An explanation of Anglophone excess and Nordic exceptionalism*. London: Routledge.
- Proposition 2016/17:1. Regeringens proposition 2016/17:1. Budgetproposition för 2017, Utgiftsområde 4.
- Reddy, W.M. (2001) *The navigation of feeling. A framework for the history of emotions*. New York: Cambridge University Press.
- Sahlin, I. (2000) "Bruk och missbruk av lokalsamhället i Broken Windowsmodellen", 168–192 i I. Sahlin & M. Åkerström (red.) *Det lokala våldet. Om rädsla, rasism och social kontroll*. Stockholm: Liber.
- Sahlin, I. (red.) (2010) *I trygghetens namn*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.

- Sapir, E. (1934) "Symbolism", 492–495 i E.R.A. Seligman (red.) *Encyclopedia of the social sciences*. New York: Macmillan.
- Shammas, V.L. (2016) "The rise of a more punitive state. On the attenuation of Norwegian penal exceptionalism in an era of welfare state transformation", *Critical Criminology* 24 (1):57–74.
- Smith, P.S. (2017) "Punishment without conviction? Scandinavian pre-trial practices and the power of the "benevolent" state", 129–156 i P.S. Smith & T. Ugelvik (red.) *Scandinavian penal history, culture and prison practice. Embraced by the welfare state?* London: Palgrave Macmillan.
- Smith, P.S. & T. Ugelvik (red.) (2017) *Scandinavian penal history, culture and prison practice. Embraced by the welfare state?* London: Palgrave Macmillan.
- Stanko, E. (2000) "Victims R Us. The life history of 'fear of crime' and the politicization of violence", 13–30 i T. Hope & R. Sparks (red.) *Crime, risk and insecurity*. London: Routledge.
- Sveriges Radio (2017a) "Brott och integration dominerar nyheterna i sociala medier", <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6827129> (hämtningsdatum 23 november 2017).
- Sveriges Radio (2017b) "Lag och ordning toppar medierapportering", <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6660024> (hämtningsdatum 26 mars 2017).
- Tham, H. (1995) "Från behandling till straffvärde – Kriminalpolitik i en förändrad välfärdsstat", 78–109 i D. Victor (red.) *Varning för straff. Om vådan av den nyttiga straffrätten*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Tham, H. (2001) "Law and order as a leftist project? The case of Sweden", *Punishment & Society* 3 (3):409–426.
- Ugelvik, T. & J. Dullum (red.) (2012) *Penal exceptionalism? Nordic prison policy and practice*. London: Routledge.
- Wahlgren, P. (2014) *De laglydiga. Om skolans brottsförebyggande fostran*. Avhandling, Stockholms universitet: Kriminologiska institutionen.
- Walklate, S. (2001) *Gender, crime and criminal justice*. Portland: Willan Publishing.
- Walklate, S. (2011) "Reframing criminal victimization. Finding a place for vulnerability and resilience", *Theoretical Criminology* 15 (2):179–194.
- Wennström, B. (2014) *Svensk polis. Pusselbiten som inte passar in*. Stockholm: Jure Förlag.
- Young, A. (1996) *Imagining crime. Textual outlaws and criminal conversations*. London: Sage.
- Zedner, L. (2000) "The pursuit of security", 200–214 i T. Hope & R. Sparks (red.) *Crime, risk and insecurity*. London: Routledge.

Analyserat material som citeras i artikeln

Socialdemokraterna

- Alnebratt, K. (Unga Örnar), G. Persson (S) & I. Thalén (Riksförbundet Bris Sverige) (2006) "Alla barn ska ha det bra", *Aftonbladet*, 9 maj 2006.
- Socialdemokraterna (2010) *Fler jobb och nya möjligheter. Vägval 2010*.
- Socialdemokraterna (2013) *Ett tryggare Sverige. Bekämpa brotten och brottens orsaker. Kriminalpolitiskt program för Socialdemokraterna 2013*.
- Socialdemokraterna (2014) *Kära framtid. Valmanifest för ett bättre Sverige. För alla*.

Moderaterna/Alliansen

- Allians för Sverige (2006) *Fler i arbete – mer att dela på. Valmanifest 2006*.
- Reinfeldt, F. (M) (2006) "Alliansen ger väljarna tydliga besked", *Göteborgs-Posten*, 5 juli 2006.
- Moderaterna (2014a) *Alla behövs i bygget av ett ännu bättre Sverige*. Broschyr.
- Alliansen (2014b) *Vi bygger Sverige. Alliansens valmanifest 2014 – 2018*.
- Reinfeldt, F. (M), J. Björklund (FP/L), A. Löf (C) & G. Hägglund (KD) (2014) "Vi vill öka tryggheten och skärpa straffen för inbrott", *Dagens Nyheter*, 23 juni 2014.
- Ask, B. (M) & K. Persson (M) (2014) "Alliansen vill skärpa straffet för inbrott", *Kvällsposten*, 1 augusti 2014.
- Ask, B. (M), J. Pehrson (FP/L), J. Linander (C) & C. Szyber (KD) (2014) "Lindra straffet för den som bidrar till sin egen uppkläring", *Svenska Dagbladet*, 29 augusti 2014.

Sverigedemokraterna

- Sverigedemokraterna (7 augusti 2010) Sommartal av Jimmie Åkesson.
- Åkesson, J. (SD) & P. Ramhorn (SD) (2014) "Våra äldre förtjänar en trygg ålderdom", *Göteborgs-Posten*, 1 september 2010.
- Sverigedemokraterna (2014) *Vi väljer välfärd! Sverigedemokratiskt valmanifest – valet 2014*.
- Jomshof, R. (SD), P. Bieler (SD) & C. Herrstedt (SD) (2014) "Vår politik ska göra kvinnor tryggare", *Svenska Dagbladet*, 1 september 2014.

Korresponderande författare:

Klara Hermansson
 Kriminologiska institutionen
 Stockholms universitet, 106 91 Stockholm
 klara.hermansson@criminology.su.se

Författarpresentation

Klara Hermansson är doktorand vid Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet. I hennes avhandling undersöks hur politiska partier använder sig av symboler och känslor i den kriminalpolitiska debatten.